

IV, §§ 37 - 38

1. Παραδείγματα ερμηνευτικών ερωτήσεων

A. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου ή ελεύθερης ανάπτυξης

1. οὔτοι ὄχοντο εἰς Λακεδαίμονα...: Σε ποιους αναφέρεται η δεικτική αντωνυμία; Για ποιο σκοπό στάλθηκαν στη Σπάρτη;
2. ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως...: Σε ποιους αναφέρεται το υποκείμενο του ρήματος και ποιος ήταν ο λόγος της αποστολής αντιπροσώπων στη Σπάρτη;
3. Τι υποσχέθηκαν οι ολιγαρχικοί να παραδώσουν στους Σπαρτιάτες; Πώς κρίνετε αυτή την ενέργεια;
4. Ποιος ήταν ο σκοπός της αποστολής των δεκαπέντε ανδρών στην Αθήνα; Πώς κρίνετε την ενέργεια αυτή των εφόρων;
5. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὧτε...: Με ποιους όρους έγινε η συνδιαλλαγή; Πώς τους κρίνετε;
6. πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἔνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεὶ ἀρξάντων δέκα: Γιατί νομίζετε ότι εξαιρέθηκαν από τα μέτρα ειρήνευσης οι τριάκοντα, οι ένδεκα και οι δέκα;
7. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο Ξενοφών δεν αναφέρει τι πρότειναν οι δημοκρατικοί στη Σπάρτη;

B. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. καὶ τοὺς ἐν Πειραιεὶ: Ποιους εννοεί ο Ξενοφών;
2. Ποιοι ήταν οι ἔκκλητοι;
3. Ποιους εννοεί ο Ξενοφών με την έκφραση οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ;

2. Γραμματικές ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Να καταγράψετε στις §§ 37-38 τα ουσιαστικά της γ' κλίσης (κύρια και προσηγορικά). Δίπλα από το καθένα να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις του αριθμού στον οποίο βρίσκεται.
2. *χρησθαι, ἀξιοῦν, φοβοῖντο*: Να κλίνετε την υποτακτική ενεστώτα και την οριστική παρατατικού των ρημάτων, στη φωνή που δίνονται.
3. Να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος στο γραμματικό προσδιορισμό των λέξεων:
 - *μέντοι* είναι συμπλεκτικός / αντιθετικός σύνδεσμος
 - *σφᾶς αὐτούς* είναι προσωπική / αυτοπαθητική αντωνυμία
 - *ὃ τι* είναι ειδικός σύνδεσμος / αναφορική αντωνυμία
 - *ἀξιοῦν* είναι οριστική ενεστώτα / απαρέμφατο ενεστώτα
 - *Πειραιᾶ* είναι πρωτόκλιτο όνομα / τριτόκλιτο όνομα
 - *πεντεκαίδεκα* είναι αριθμητικό απόλυτο / τακτικό
 - *ὄπη* είναι επίρρημα / αντωνυμία
 - *κάλλιστα* είναι επίθετο / επίρρημα
 - *Ἐλευσίνα* είναι πρωτόκλιτο όνομα / τριτόκλιτο όνομα

4. Να συμπληρώσετε τα ζητούμενα στους παρακάτω πίνακες:

I.

<i>Αρσενικό</i>	<i>Θηλυκό</i>	<i>Ουδέτερο</i>
<i>οὔτοι</i>		
<i>λέγοντας</i>		
<i>σφᾶς αὐτούς</i>		
<i>ἀκούσαντες</i>		
<i>πάντων</i>		

II.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
φίλοι		
		κάλλιστα

3. Συντακτικές ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και να αναγνωρίσετε το είδος και το συντακτικό τους ρόλο.
2. *χρησθαι*: Να αναγνωρίσετε το είδος του απαρεμφάτου. Να καταγράψετε όλες τις χρήσεις του άναρθρου απαρεμφάτου με τη βοήθεια των παρακάτω παραδειγμάτων²⁵:
 - ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἔστιν.
 - φοβοῦμαι διελέγχειν σε.
 - τὸ λακωνίζειν ἔστί φιλοσοφεῖν.
 - εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.
 - δεινὸς λέγειν.
 - τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωσαν.
 - ᾧ ξεῖν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε κείμεθα.
 - ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!
 - πέπεισμαι ἐγὼ ἐκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἄνθρώπων.
3. *ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν*: Να δικαιολογήσετε την πτώση του αντικειμένου της μετοχής. Να γράψετε και τις υπόλοιπες συντάξεις του ρήματος *ἀκούω*.

²⁵ υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο, επεξήγηση, της αναφοράς, του σκοπού ή του αποτελέσματος, αντί προστακτικής, επιφωνηματικά σε αναφωνήσεις, απόλυτα σε σύντομες στερεότυπες εκφράσεις.

4. ἐφ' ὧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν... (ἐφ' ὧτε) δὲ ἀπιέναι...δέκα: Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις και να δικαιολογήσετε τον τρόπο με τον οποίο εκφέρονται²⁶.

5. Να γράψετε δίπλα από κάθε αριθμό της στήλης Α το γράμμα της στήλης Β που αποδίδει τη συντακτική λειτουργία της αντίστοιχης λέξης ή φράσης.

A	B
1. σφᾶς αὐτούς (§ 37)	α) υποκείμενο στο <i>χρησθαι</i> β) ἔμμεσο αντικείμενο στο <i>παραδιδόασι</i> γ) ἄμεσο αντικείμενο στο <i>παραδιδόασι</i>
2. παραδιδόναι (§ 37)	α) αντικείμενο στο <i>ἔφασαν</i> β) αντικείμενο στο <i>φασίν</i> γ) αντικείμενο στο <i>ἀξιοῦν</i>
3. (εἰ φίλοι φασίν εἶναι) Λακεδαιμονίοις (§ 37)	α) δοτική προσωπική χαριστική β) δοτική αντικειμενική στο <i>φίλοι</i> γ) αντικείμενο στο <i>φασίν</i>
4. ἀπιέναι (§ 38)	α) απαρέμφατο του σκοπού β) απαρέμφατο σε θέση ρήματος γ) αντικείμενο στο <i>διήλλαξαν</i>

²⁶ Εκφέρονται με απαρέμφατο. Αυτό συμβαίνει α) στις συμπερασματικές προτάσεις (*ὡς ἢ ὥστε ἢ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ὧτε + απαρέμφατο*), β) στις αναφορικοσυμπερασματικές προτάσεις (*ὅσος ἢ οἷος + απαρ.*) και γ) στις χρονικές προτάσεις (*πρὶν + απαρέμφατο*). Βλ. και *Συντακτικό*, §§ 165β (σσ. 147-148), 174β (σ. 158) και 177.3 (σσ. 160-161).

6. Να βάλετε σε κύκλο τη δευτερεύουσα πρόταση που αναλύει σωστά τη μετοχή που δίνεται:

- *ἀρξάντων* α) οἷτινες ἦρξαν
 β) ἐπεὶ ἦρξαν
 γ) ἐπειδὴν ἄρξωσιν
- *ἀκούσαντες* α) ἐπειδὴν ἀκούσωσιν
 β) οἷτινες ἤκουσαν
 γ) ἐπεὶ ἤκουσαν

4. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. α) Να γράψετε σύνθετα ουσιαστικά της νέας ελληνικής με το θέμα *ταγ-* του ρήματος (*ἐπι*)*τάττι(σσ)ω* και τις προθέσεις *διά, ἐν, ἐπί, κατά, πρός, σύν* και *ὑπό*²⁷.
- β) Να γράψετε σύνθετα επίθετα της νέας ελληνικής με το θέμα των *τακτός* και *τακτικός*, του ρήματος *τάττι(σσ)ω* και τις προθέσεις *ἐκ, πρό, πρός, σύν, παρά, ἐπί, ἀπό, ὑπό* και το στερητικό *α-*, όπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί²⁸.
- γ) Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με τα συνθετικά που σας δίνονται και διάφορες παραγωγικές καταλήξεις²⁹:
τάξις + ἄρχω =
τάξις + θέτω = *τάξις + νέμω* =

²⁷ δια-ταγή, διά-ταξη, ἐν-ταξη, ἐπι-ταγή, ἐπί-ταξη, κατά-ταξη, πρόσ-ταγμα, συν-ταγή, συν-τάκτης, υπο-ταγή κ.ά.

²⁸ ἐκ-τακτος, προ-τακτικός, Προστακτική, (η ἐγκλιση), Συντακτικό, α(σύν)τακτος, παρα-τακτικός, επιτακτικός, ἀπό-τακτος, ἀ-τακτος, αν-υπό-τακτος, υπο-τακτικός, Υποτακτική (η ἐγκλιση).

²⁹ ταξίαρχης, ταξιαρχία, ταξιαρχος, ταξιθεσία, ταξιθέτης, (-τρια), ταξιθέτηση, ταξιθετώ, ταξινομία, ταξινόμηση.

2. Να γράψετε ομόρριζα του ρήματος *πέμπω* (θέμα: πεμπ- / πομπ-) που να είναι συνώνυμα των λέξεων ή να αποδίδουν μονολεκτικά το περιεχόμενο των φράσεων ή προτάσεων που ακολουθούν³⁰:

εξευτελίζω =

διώχνω, απομακρύνω =

επιδεικτικός =

εξιλαστήριο θύμα =

στέλνω ψηλά στον ουρανό (δέηση) =

3. Να συνδέσετε τις λέξεις και φράσεις του κειμένου (στήλη Α) με την απόδοσή τους στη νέα ελληνική (στήλη Β). Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A

1. οί ἀπό τοῦ κοινοῦ
2. ἔφασαν ἀξιοῦν
3. οἱ ἔκκλητοι
4. ἐπέταξαν διαλλάξαι
5. ἐφ' ᾧτε ἀπιέναι ἕκαστον
6. ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος

B

- α) ἔδωσαν διαταγή να συμφιλιώσουν
- β) ἔλεγαν ὅτι εἶχαν την αξίωση
- γ) λένε ὅτι ἔχουν την αξίωση
- δ) ο καθένας στο σπίτι του
- ε) επιτροπή αντιπροσώπων Απέλλας
- στ) οι ολιγαρχικοί
- ζ) οι αρμόδιοι του επίσημου κράτους
- η) με τον ὄρο να επιστρέψει ο καθένας

³⁰ δια-πομπεύω, απο-πέμπω, πο-μπώδης, απο-διο-πομπαίος (τράγος), ανα-πέμπω.

4. Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης Α με τις λέξεις της νέας ελληνικής στη στήλη Β με τις οποίες έχει κοινό θέμα (σε σύνθεση ή μη), γράφοντας μπροστά από κάθε αριθμό της στήλης Α το ή τα γράμματα από τη στήλη Β³¹.

A	B
1. ἀξιόω-ῶ	α) συνταγή
2. φημί	β) συνδιαλλαγή
3. ἐκ-πέμπω	γ) φάση
4. δι-αλλάττω	δ) αρχίζω
5. παρα-δί-δω-μι	ε) παραπομπή
6. ἐπι-τάττω	στ) τροφοδοσία
7. ἄρχω	ζ) πρόφαση
8. ἄπ-εμι	η) αξίωση
	θ) δωσίλογος
	ι) δημαρχία
	ια) προφήτης
	ιβ) δωροδοκία
	ιγ) πομπός
	ιδ) αξιωματικός
	ιε) αδιαλλαξία
	ιστ) αρχαϊκός
	ιζ) προσιτός
	ιη) επίταξη
	ιθ) ισθμός
	κ) αναπέμπω
	κα) άξιος
	κβ) διαλλακτικός
	κγ) απότακτος
	κδ) εξιτήριο

³¹ 1η, ιδ, κα, 2γ, ζ, ια, 3ε, ιγ, κ, 4β, ιε, κβ, 5στ, θ, ιβ, 6α, ιη, κγ, 7δ, ι, ιστ, 8 ιθ, ιζ, κδ.